

TÜRKİYE’DE KADIN GİRİŞİMCİLİĞİ VE KADIN GİRİŞİMCİLİĞİ ÜZERİNE YAPILAN ARAŞTIRMALAR: DOKÜMAN ANALİZİ

Mahmut Ensar POLATTAŞ¹

Geliş Tarihi: 25/04/2024

Kabul Tarihi: 10/06/2024

ÖZET

Bilim ve teknoloji çağı olarak adlandırılan günümüzde girişimcilik kavramı daha fazla önem kazanmıştır. Ülkelerin kalkınması ve rekabet güçlerinin artması için girişimciliğin hayati bir öneme sahip olması, kadınların girişimcilik potansiyellerinden yararlanılmasını zorunlu kılmaktadır. Kadın girişimciliğinin geliştirilebilmesi ise bu konudaki engellerin doğru şekilde ortaya konulmasına bağlıdır. Türkiye’de kadın girişimciliği ve kadın girişimciliği üzerine yapılan araştırmalar, bu alanda hem teorik hem de uygulamalı bir literatür oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu çalışma, Türkiye’de kadın girişimciliği ve kadın girişimciliği üzerine yapılan araştırmaları, konu, yöntem, bulgu ve sonuç açısından incelemektedir. Bu amaçla, 2000-2020 yılları arasında yayınlanmış olan 8 tez ve 5 makale çalışması seçilmiştir. Bu çalışmada, veri tabanlarından ulaşılan tez, makale ve bildiri türündeki dokümanlar, doküman analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Bu inceleme sırasında, araştırmaların konusu, yöntemi, çalışma grubu, veri toplama aracı, analiz yöntemleri, kadın girişimciliğine yönelik avantajlar, dezavantajlar ve bulguları ele alınmıştır. Çalışmanın bulguları, Türkiye’de kadın girişimciliği ve kadın girişimciliği üzerine yapılan araştırmaların, genellikle nitel yöntemlerle gerçekleştirildiğini, kadın girişimcilerin profili, motivasyonları, karşılaştıkları sorunlar ve başarı faktörleri gibi konulara odaklandığını, kadın girişimciliğinin ekonomik, sosyal ve kültürel boyutlarının ele alındığını göstermektedir. Çalışmanın sonucunda, Türkiye’de kadın girişimciliği ve kadın girişimciliği üzerine yapılan araştırmaların, bu alanda bir bilgi birikimi sağladığı, ancak daha kapsamlı, derinlemesine ve karşılaştırmalı çalışmalara ihtiyaç duyulduğu görülmüştür. Ayrıca, kadın girişimciliğinin teşvik edilmesi ve desteklenmesi için politika önerileri sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Kadın Girişimciliği, İşletme, KOBİ, Ticaret

¹Memur, Milli Eğitim Bakanlığı, Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü, mahmutensar.polattas@meb.gov.tr, ORCID: 0009-0005-8341-8617

Research on Women Entrepreneurship and Women Entrepreneurship in Türkiye: Document Analysis

ABSTRACT

Today, which is called the age of science and technology, the concept of entrepreneurship has gained more importance. The fact that entrepreneurship has a vital importance for the development and competitiveness of countries makes it necessary to utilize the entrepreneurial potential of women. The development of women's entrepreneurship depends on the correct identification of the obstacles in this regard. Research on women's entrepreneurship and women's entrepreneurship in Turkey aims to create both a theoretical and applied literature in this field. This study analyses the research on women entrepreneurship and women entrepreneurship in Turkey in terms of subject, method, findings and results. For this purpose, 8 theses and 5 articles published between 2000 and 2020 were selected. In this study, documents in the form of theses, articles and papers accessed from databases were analyzed using document analysis method. During this examination, the subject, method, study group, data collection tool, analysis methods, sociological effects of earthquakes and findings of the studies were discussed. The findings of the study show that research on women's entrepreneurship and women's entrepreneurship in Türkiye is generally carried out with qualitative methods, focuses on issues such as the profile of women entrepreneurs, their motivations, the problems they face and success factors, and addresses the economic, social and cultural dimensions of women's entrepreneurship. As a result of the study, it is seen that the research on women entrepreneurship and women entrepreneurship in Türkiye provides a body of knowledge in this field, but more comprehensive, in-depth and comparative studies are needed. In addition, policy recommendations are presented to encourage and support women entrepreneurship.

Keywords: Entrepreneurship, Women Entrepreneurship, Business, SME, Trade

GİRİŞ

Sanayi devriminin başlattığı ve küreselleşmenin pekiştirdiği girişimcilik fenomeni, tarihsel süreçte gelişim ve büyüme vizyonu taşıyan ülkelerin hassasiyetle üzerinde durduğu meselelerden biri olmuştur. Her ülkenin öncelikli amaçlarından biri, kendi bünyesinde yetişen nesillere yüksek refah seviyesine sahip bir gelecek sunma isteğidir. Bu bağlamda, kalkınmanın özellikle sürdürülebilir kalkınmanın lokomotifleri olarak kabul edilen girişimcilik unsuru, tetikleyici rol oynamaktadır.

Ekonomik gelişmişlik düzeyleri, ülkelerin teknolojik ilerlemeye ve bilgi çağının dinamizmine uyum sağlayabilmesi ve piyasada rekabet avantajı elde edebilmesi açısından önemli bir belirleyicidir. Bilgi toplumu çağına geçişin tetiklediği girişimcilik, yenilikçi, fırsatçı ve fikir merkezli üretim faktörlerinin birleştirilmesiyle üretim yapmış ve bu sayede istihdam, ekonomik büyüme, sosyal ilerleme gibi faydaları içeren toplumsal refahın yükselmesine katkıda bulunmuştur (Aşkın, Nehir ve Vural, 2011: 55). Birçok ekonomist ve akademisyen, girişimciliğin toplumların gelişmesi ve refahı için kritik bir rol oynadığı görüşünü paylaşmaktadır. Girişimci eylemler faktörel, verimli veya yenilikçi ekonomilerde gerçekleştirilsin, sonuçlar şu şekilde ortaya çıkmaktadır: i) işsizlik oranlarında düşüş; ii) yeniliğe adaptasyon kapasitesinde artış; iii) ve nihayetinde ekonomik yapıda hızlı bir dönüşüm (Saifan, 2012: 22). Küreselleşen dünyada ülkelerin kalkınmasının lokomotifleri olan girişimcilik konusu çok önemli olmasına rağmen, maalesef halen çözümlenememiş bir başka sorun da birçok ülkede kadın girişimciliğinin istenilen seviyede olmamasıdır.

Özel sektörde girişimcilik faaliyetleri 1980'lerden beri önemli bir ivme kazanmıştır. Ancak kadın girişimcilerin sayısı ve etkinliği hala yeterli seviyede değildir. Bu durum, küreselleşmenin getirdiği rekabet ortamında ülkelerin kalkınmasına katkı sağlayabilecek kadın girişimciliğinin potansiyelinin tam olarak değerlendirilememesine yol açmaktadır. Bu nedenle, kadın girişimciliğinin gelişmesini engelleyen faktörlerin derinlemesine incelenmesi gerekmektedir. Sanayi devriminden önce kadınlar, ev içi ve el emeği gerektiren geleneksel işlerde ücretsiz olarak çalışmaktaydılar. Sanayileşme ile birlikte seri üretim ve insan gücü talebinin artması, kadınları da ücretli işgücü piyasasına sokmuştur. Bu süreçte 1980'lerden sonra girişimcilik olgusu hem erkekler hem de kadınlar için cazip

hale gelmiştir. Kadınlar, sahip oldukları beceri ve yetenekleri kullanarak kendi işlerini kurmak, ekonomik bağımsızlıklarını elde etmek istemişlerdir (Nayır, 2008: 634). Kadın girişimcilerin, ekonomimizin zayıf olduğu bir dönemde, ekonomik büyümeye, istihdama, sürdürülebilir üretim ve pazarlama stratejilerine ve uluslararası düzeyde rekabet edebilen işletmelere katkıda bulunabilecekleri dikkate alınmalıdır (Soysal, 2010a: 85). Ekonomik hayatta yer alan kadın girişimciler, hem ekonomik hem de sosyolojik açıdan literatürde araştırma konusu olmuşlardır. Geleneksel bakış açısının hakim olduğu toplumlarda, kadınlar birçok bürokratik, sosyal, ekonomik ve cinsiyet temelli engelle karşılaşmaktadır. Kadın girişimciler, eşit koşullarda ekonomik fırsatlardan yararlanamamaktadır.

Türkiye, kadın girişimciliğine yönelik olarak sivil toplum kuruluşları ve kamu kuruluşları tarafından hayata geçirilen projelerle dünyadaki birçok ülkeye benzer bir durumdadır. Ancak, kadın girişimciliğinin istenilen seviyeye ulaşması için daha çok çalışma yapılması gerekmektedir. Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de kadın girişimciliğinin güncel durumunu, karşılaştığı sorunları, gelişimini engelleyen faktörleri ve gelişimini teşvik etmek için yapılan faaliyetleri ortaya koymaktır.

Araştırma Soruları

Türkiye’de kadın girişimciliği konusunda yapılan araştırmaların güncel durumu ve Türkiye’de kadın girişimciliğini destekleyen çalışmaların sonuçları bu çalışmanın inceleme alanını oluşturmaktadır. Bu kapsamda, çalışmanın yanıtlamaya çalıştığı sorular aşağıdaki gibidir:

1. Türkiye’de kadın girişimciliğinin mevcut durumunu belirlemek amacıyla yapılan araştırmalarda, hangi araştırma yöntemleri (desen, örneklem, veri toplama teknikleri) tercih edilmiştir?
2. Türkiye’de kadın girişimciliği ile ilgili yapılan araştırmalar, kadın girişimcilerin karşılaştığı problemlerin çözümüne ne şekilde katkı sağlamıştır?
3. Türkiye’de kadın girişimciliğinin geliştirilmesi için, gelecek dönemde hangi araştırma konularına odaklanılmalıdır?

1. YÖNTEM

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de kadın girişimciliği konusunda yapılmış olan araştırmaların niteliklerini ve ilişkilerini belirlemek ve böylelikle bu alanda yapılacak olan yeni araştırmalara katkı sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda, doküman analizi yönteminden yararlanılmıştır (Minner et al., 2010; Baran ve Bilici, 2015). Doküman analizi, önceden belirlenmiş bir amaç çerçevesinde kaynakların seçimi, bulunması, değerlendirilmesi ve yorumlanması aşamalarından oluşan bir yöntemdir (Karasar, 2005). Bu yöntem, kaynak tarama yöntemi, seçim kriterleri, tarama süreci ve analiz süreci olmak üzere dört aşamalı bir süreçtir (Karaçam, 2013; Baran ve Bilici, 2015). Doküman analizi sürecinde izlenen aşamalar şu şekilde açıklanmıştır:

1.1. Seçme Kriterleri ve Tarama Yönteminin Belirlenmesi

Bu çalışma, kadın girişimciliği alanındaki literatürün güncel durumunu ve bu alana etki eden faktörleri doküman analizi yöntemiyle incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın ilk aşamasında, kadın girişimciliğinin mevcut durumunu belirlemek için kriterler ve anahtar kelimeler seçilmiştir. Türkiye’de kadın girişimciliği ile ilgili yapılan araştırmaların sayısı son yıllarda artmıştır. Bu çalışmada 2000-2023 yılları arasında kadın girişimciliğini ele alan literatür taraması yapılmıştır. Kadın girişimciliği ile ilgili literatüre Türkçe ve İngilizce anahtar kelimeler aracılığıyla ulaşılmıştır. Çalışmada incelenen dokümanlara erişmek için Türkçe olarak “girişimcilik” ve “kadın girişimciliği”, İngilizce olarak ise “entrepreneurship” ve “woman entrepreneurship” terimleri kullanılmıştır.

1.2. Tarama Aşaması

Bu çalışma, kadın girişimciliği konusunda yayınlanmış olan çalışmaları tespit etmek amacıyla seçilmiş anahtar sözcükler kullanmıştır. Bu anahtar sözcükler sayesinde ISI Web of Science, EBSCOHost, Science Direct ve ERIC gibi veritabanlarına ve Google Akademik gibi arama motorlarına ulaşılmıştır. Ayrıca, tez çalışmalarına erişmek için YÖK Ulusal Tez Merkezi ve ProQuest Dissertations&Theses Global gibi platformlardan faydalanılmıştır. Tarama sürecinde elde edilen kaynaklar, başlık ve içerik açısından ayrıntılı bir şekilde incelenmiş ve araştırma konusuyla ilgisi olmayanlar çıkarılmıştır. Tarama sürecinde, araştırma kapsamına 6 yüksek lisans tezi, 3 doktora tezi ve 1 makale çalışması alınmıştır. Araştırmaya dahil

edilen çalışmaların referansları da gözden geçirilmiş, ancak tarama sürecinde atlanan bir tez, makale veya bildiri çalışması tespit edilmemiştir.

Araştırma kapsamında incelenen araştırmalara ilişkin bilgiler Tablo 1’de verilmiştir:

Tablo 1: Araştırmada İncelenen Çalışmalara İlişkin Genel Bilgiler

	Yıl	Yazarlar	Çalışma Türü	Çalışma Başlığı ve Yayın Bilgileri
1	2024	Nazire Nilay Taş	Yüksek Lisans Tezi	Kadın girişimcilerin girişimcilik niyetini etkileyen faktörler: Finansal teşvikler üzerinden karşılaştırmalı bir çalışma, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
2	2023	Kübra Bayraktar	Yüksek Lisans Tezi	Türkiye’de kadın girişimciliğin tarihçesi ve 1990’larda kadın girişimciliğini artırmaya yönelik yapılan düzenlemeler, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
3	2023	Anıl Sağlam	Doktora Tezi	Kadın girişimcilerin görüşlerine göre eğitimin kadın girişimciliğine etkisi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
4	2021	Tuğçe Yalçinkaya	Yüksek Lisans Tezi	Kadın girişimcilerde stratejik liderlik davranışı: Isparta Ticaret Odası kadın girişimci üyeleri üzerine bir araştırma, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
5	2020	Havva Özdemir	Yüksek Lisans Tezi	Kadın girişimciliğinin ekonomik kalkınma yönünden önemi ve kadın girişimciliğinin önündeki engeller, Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.
6	2020	İnci Gülsün Özkül	Doktora Tezi	Kadın girişimciliğini destekleyen sivil toplum kuruluşlarının kadın girişimciliğine etkisinin İstanbul ili için incelenmesi, Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
7.	2020	Dilara Yaraş	Yüksek Lisans Tezi	Kadın girişimciliği ve TR72 bölgesinde kadın girişimci profili, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
8.	2019	Eylem Derya Yıldız	Yüksek Lisans Tezi	Türkiye’de kadın girişimciliği alanında faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların kadın girişimcilere pozitif etkileri, İstanbul Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
9.	2018	Firdevs Aslı Tahtalı	Doktora Tezi	Türkiye’de kadın girişimciliği ve Malatya kentsel alanda kadın girişimciliği üzerine bir araştırma, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
10.	2016	Songül Sallan Gül, Yonca Altındal	Araştırma Makalesi	Türkiye’de kadın girişimciliğinin serüveni: başarı mümkün mü?, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 21(4), 1361-1377.

Tablo 1, Türkiye’de kadın girişimciliği konusunda gerçekleştirilen akademik çalışmaların künye bilgilerini sunmaktadır. 2016’dan 2024’e kadar olan dönemde, bu alanda yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri ile araştırma makaleleri incelenmiştir. Araştırmalar, kadın girişimcilerin karşılaştığı zorluklardan, girişimcilik niyetlerini etkileyen faktörlere, eğitimin rolünden, stratejik liderlik davranışlarına kadar geniş bir yelpazede konuları kapsamaktadır. Özellikle finansal teşvikler, eğitim ve sivil toplum kuruluşlarının destek mekanizmaları gibi konular, kadın girişimciliğinin önündeki engellerin aşılmasında ve ekonomik kalkınmanın sağlanmasında kritik öneme sahiptir. Bu çalışmalar, Türkiye’de kadın girişimciliğinin tarihçesini ve gelişimini anlamak için değerli birer kaynak olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca, bu tezler ve makaleler, kadın girişimciliğinin gelecekteki yönünü şekillendirecek politika önerileri ve stratejiler geliştirmede de önemli bir rol oynamaktadır.

2. ANALİZ

Bu araştırmada, incelenen yayınların içerikleri, araştırmanın amacı, tasarımı, çalışma grubu, veri toplama yöntemleri, veri analizi teknikleri ve temel sonuçları açısından değerlendirilmiştir.

2.1. Bulgular

Taş (2024) çalışmasında, kadın girişimcilerin kendi işine sahip olma isteğini neyin etkilediğini araştırmıştır. Araştırmada Türkiye’deki faal kadın girişimcilerden anket verisi toplanmış ve bu veri faktör, güvenilirlik, normallik ve hipotez testleri ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, kadın girişimcilerin girişimcilik niyeti üzerinde bazı faktörlerin etkisi iki grup arasında farklılık göstermiştir. Bu faktörler yaş, zengin olma isteği, özgüven ve yenilikçilik olarak belirlenmiştir. Bu faktörlerin nasıl etki ettiği ve hangi gruplarda daha belirgin olduğu ise çalışmada ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Bu çalışma, kadın girişimciliğinin desteklenmesi ve teşvik edilmesi için önemli bulgular sunmaktadır. Ayrıca, kadın girişimcilerin finansal teşviklerden yararlanma durumlarının girişimcilik niyeti üzerindeki etkisini de incelemektedir. Bu konuda da ilginç sonuçlar elde edilmiştir. Bu sonuçlar, finansal teşviklerin kadın girişimciler için yeterli olmadığını, diğer faktörlerin de önemli olduğunu göstermektedir.

Bayraktar (2023) araştırmasında, ülkelerin ekonomik ve sosyal kalkınmalarında önemli bir yere sahip olan kadın girişimciliğinin Türkiye özelinde incelenmesini konu edinmiştir. Çalışmada, girişimcilik kavramının tanımı, türleri, özellikleri ve önemi literatür taraması ile değerlendirilmiştir. Ardından, kadın girişimciliğinin ortaya çıkışı, gelişimi, engelleri ve fırsatları literatürdeki çalışmalar ışığında incelenmiştir. Çalışmanın kapsamı, kadın girişimciliğine yönelik düzenlemelerin belirginlik kazanmaya başladığı 1990’lara odaklanmıştır. Çalışmanın yöntemi olarak belge incelemesi kullanılmıştır. Bu yöntemle, 1990’larda Türkiye’de kadın girişimciliğine yönelik yapılan yasal ve kurumsal düzenlemeler, teşvik ve destek programları, projeler ve raporlar incelenmiştir. Çalışmanın bulguları, 1990’larda Türkiye’de kadın girişimciliğine yönelik atılan adımların kadın girişimciliğinin özgün bir alan olarak tanınmasını ve gelişmesini sağladığını göstermektedir. Bu adımlar arasında, Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü’nün kurulması, koca izni şartının kaldırılması, kadın girişimciler için eğitim, finansman, danışmanlık, mentorluk, pazarlama, ağ kurma gibi konularda destek sağlayan programlar, projeler ve kuruluşlar sayılabilir. Çalışmanın sonuçları, kadın girişimciliğinin ekonomik ve sosyal kalkınmada önemli bir rol oynadığını ve kadın girişimcilerin karşılaştıkları zorlukların ve ihtiyaçlarının giderilmesi için daha fazla destek verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Sağlam (2023) araştırmasında, eğitimin kadın girişimciliği üzerindeki etkisini karma araştırma yöntemi ile incelemiştir. Araştırmada, kadın girişimcilerin demografik, eğitim ve girişim özellikleri arasındaki ilişkiler araştırılmıştır. Araştırmada, 384 kadın girişimciye anket uygulanmış ve 20 kadın girişimci ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Araştırmanın bulguları, kadın girişimcilerin eğitim düzeyinin girişimcilik niyeti ve başarısı üzerinde sınırlı bir etkiye sahip olduğunu, ancak kadın girişimcilerin eğitim ihtiyaçlarının ve beklentilerinin farklı olduğunu göstermektedir. Araştırmanın sonuçları, kadın girişimciliğinin desteklenmesi için eğitim politikalarının kadın girişimcilerin özelliklerine, ihtiyaçlarına ve sektörlerine göre farklılaştırılması gerektiğini önermektedir.

Özdemir (2020) çalışmasında kadın girişimciliğinin ekonomik kalkınma için önemini ve karşılaştığı engelleri karma araştırma yöntemi ile incelemiştir. Araştırmada, kadın girişimci oranı ile yaratılan katma değer, kişi

başına gelir ve beşeri kalkınma endeksi arasındaki ilişkiler korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir. Araştırmada, kadın girişimcilerin girişimciliğe bakış açıları ve girişimcilik engelleri anket ve görüşme yöntemleri ile tespit edilmiştir. Araştırmanın bulguları, kadın girişimciliğinin ekonomik kalkınmaya katkı sağladığını, ancak kadın girişimcilerin başlangıç sermayesi, sosyal baskı, aile desteği ve ayrımcılık gibi engellerle karşılaştığını göstermektedir. Araştırmanın sonuçları, kadın girişimciliğinin desteklenmesi için eğitim, finansman, kreş gibi konularda politika önerileri sunmaktadır.

Yalçınkaya (2021) araştırmasında kadın girişimcilerin stratejik liderlik davranışlarını ve bunları etkileyen demografik faktörleri incelemiştir. Stratejik liderlik, örgütün vizyonunu, değişime uyumunu ve rekabet üstünlüğünü sağlamak için farklı yönetim tarzlarını kullanan bir liderlik türüdür. Araştırmacılar, Isparta Ticaret Odası Kadın Girişimci Kurulu üyeleri ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yaparak, dönüştürücü, yönetsel, etik ve politik liderlik alt boyutlarını ölçmüşlerdir. Bulgular, kadın girişimcilerin stratejik liderlik puanlarının, eğitim düzeyi, ailede girişimci olma ve danışmanlık alma gibi demografik özelliklerle pozitif ilişkili olduğunu göstermiştir. Ayrıca, kadın girişimcilerin en yüksek puan aldıkları liderlik alt boyutu etik liderlik olmuştur. Sonuç olarak, araştırma, kadın girişimcilerin stratejik liderlik becerilerine sahip olduklarını ve bunların iş başarılarına katkı sağladığını ortaya koymuştur.

Özkul (2020) araştırmasında kadın girişimciliğinin karşılaştığı zorlukları ve fırsatları, kadın girişimcilerin sivil toplum kuruluşlarından (STK) ne tür destekler aldıklarını ve bu desteklerin etkinliğini ve geri bildirimlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma yöntemi olarak nitel araştırma tercih edilmiş ve derinlemesine mülakat tekniği kullanılmıştır. Mülakat soruları ve süreci postmodern feminist yaklaşıma göre tasarlanmıştır. Araştırmacı, verileri analiz etmek için MAXQDA adlı bir yazılımdan yararlanmıştır. MAXQDA, nitel verileri kodlama, sınıflandırma ve görselleştirme gibi işlevler sunan bir nitel veri analizi yazılımıdır. Araştırmanın bulguları, kadın girişimciliğini destekleyen STK'ların kadın girişimciler için önemli bir rol oynadığını, ancak bu desteklerin yeterli, etkili ve değerlendirilebilir olmadığını göstermiştir. Araştırmanın sonuçları, kadın girişimciliğinin geliştirilmesi için STK'ların faaliyetlerinin daha iyi planlanması, uygulanması ve izlenmesi gerektiğini önermektedir.

Tahtalı (2018) araştırmasında kadın girişimciliğinin ekonomik ve toplumsal önemini vurgulamış ve Malatya Kentsel alandaki kadın girişimcilerin durumunu incelemiştir. Çalışmanın amacı, kadın girişimcilerin demografik, sosyo-ekonomik ve eğitim özelliklerini, iş kurma motivasyonlarını, işletme özelliklerini, karşılaştıkları sorunları, beklenti ve taleplerini belirlemektir. Çalışmanın yöntemi, Malatya Kentsel alanda faaliyet gösteren 100 kadın girişimciye anket uygulanması ve verilerin istatistiksel analizi şeklindedir. Çalışmanın bulguları, kadın girişimcilerin çoğunluğunun orta yaş grubunda, evli, ortaokul veya lise mezunu, aile bireyleriyle birlikte yaşayan ve aile bütçesine katkıda bulunan kişiler olduğunu göstermektedir. Kadın girişimcilerin iş kurma nedenleri arasında en çok ekonomik ihtiyaç, bağımsızlık ve kendi işini yapma isteği yer almaktadır. Kadın girişimcilerin işletmeleri genellikle küçük ölçekli, hizmet sektöründe, az sermaye ve az çalışanla faaliyet göstermektedir. Kadın girişimcilerin karşılaştıkları sorunlar arasında en çok finansman, rekabet, pazarlama, bürokrasi ve aile desteği eksikliği bulunmaktadır. Kadın girişimcilerin beklenti ve talepleri arasında ise en çok eğitim, kredi, danışmanlık, teşvik, tanıtım ve ağ oluşturma imkanları yer almaktadır.

Yıldız (2019) araştırmasında kadın girişimciliğinin durumunu, sorunlarını ve destekleyici kuruluşların rolünü analiz etmiştir. Araştırma yöntemi olarak literatür taraması yapılmıştır. Araştırmanın bulguları, kadın girişimcilerin girişimcilik özelliklerine sahip olduklarını, kendi işlerinin patronu olmak ve kendilerini kanıtlamak istediklerini, kadın girişimciliğini destekleyen kuruluşlardan faydalandıklarını göstermiştir. Araştırmanın sonuçları, kadın girişimciliğinin gelişmesi için finansal ve sosyal desteklerin artırılması gerektiğini önermektedir.

Yaraş (2020) araştırmasında Kayseri, Yozgat ve Sivas illerindeki kadın girişimcilerin durumlarını ve profillerini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Araştırma yöntemi olarak, bu illerde faaliyet gösteren 244 kadın girişimciye anket uygulanmıştır. Araştırmanın bulguları, kadın girişimcilerin çoğunlukla küçük ölçekli işletmelere sahip olduklarını, aileye maddi destek sağlamak ve bağımsız çalışmak istediklerini, çocuk bakımında aile üyelerinden yardım aldıklarını, toplumsal cinsiyet ayrımcılığı ve kredi desteği gibi sorunlarla karşılaştıklarını göstermiştir. Araştırmanın sonuçları, kadın girişimciliğinin bölgesel olarak sanayi sektöründen uzak olduğunu, kadın girişimcilerin farklı

sektörlerde de yer alabilmeleri için teşvik ve destek politikalarının geliştirilmesi gerektiğini, kadın girişimciliğinin istihdam ve ekonomi açısından büyük önem taşıdığını belirtmiştir.

Gül ve Altındal (2016) araştırmalarında Türkiye’de kadın girişimciliğinin tarihsel gelişimini ve toplumsal cinsiyet etkisini incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırma yöntemi olarak literatür taraması yapılmıştır. Araştırmanın bulguları, kadın girişimciliğinin ekonomik kriz, yoksulluk, istihdam ve kalkınma gibi faktörlerle ilişkili olduğunu, ancak kadın girişimcilerin karşılaştığı yapısal sorunların yeterince çözülmediğini göstermiştir. Araştırmanın sonuçları, kadın girişimciliğinin desteklenmesi için toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı politika, program ve uygulamaların geliştirilmesi gerektiğini önermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma, Türkiye'deki kadın girişimciliği üzerine derinlemesine bir analiz sunarak, kadın girişimcilerin karşılaştığı zorluklar, elde ettikleri başarılar ve gelecekteki potansiyel gelişim alanları hakkında önemli bir içgörü sağlamaktadır. Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların sonuçlarına dayanarak, aşağıdaki sonuçlar ve öneriler sunulmaktadır:

- Kadın girişimciliği, Türkiye'de ekonomik kalkınma ve toplumsal cinsiyet eşitliği açısından önemli bir role sahiptir. Kadın girişimciler, iş hayatında varlık göstererek ekonomiye katkı sağlamakta ve toplumsal cinsiyet normlarını dönüştürmektedir.
- Kadın girişimcilerin iş kurma niyetleri üzerinde etkili olan faktörler arasında yaş, özgüven, yenilikçilik ve zenginlik isteği gibi demografik ve psikolojik faktörler bulunmaktadır. Bu faktörlerin anlaşılması, kadın girişimcilerin desteklenmesi için stratejilerin belirlenmesinde önemli bir adımdır.
- Eğitim, finansman, danışmanlık gibi desteklerin kadın girişimcilerin başarısını artırmak için önemli olduğu görülmektedir. Ancak, bu desteklerin kadın girişimcilerin ihtiyaçlarına uygun şekilde tasarlanması ve sunulması gerekmektedir.

- Kadın girişimcilerin stratejik liderlik becerilerine sahip oldukları ve bu becerilerin iş başarılarına katkı sağladığı gözlemlenmiştir. Bu nedenle, kadın girişimcilere liderlik eğitimleri ve destek programları sunulması önemlidir.
- Kadın girişimciliğinin desteklenmesi için sivil toplum kuruluşlarının (STK'ların) rolü büyüktür. Ancak, STK'ların sunduğu desteklerin etkinliğinin artırılması ve kadın girişimcilerin geri bildirimlerinin dikkate alınması gerekmektedir.
- Kadın girişimciliğinin bölgesel olarak farklılıklar gösterdiği ve bazı bölgelerde daha az gelişmiş olduğu gözlemlenmiştir. Bu nedenle, bölgesel kalkınma politikalarında kadın girişimciliğinin özel bir öneme sahip olduğu unutulmamalıdır.

Araştırma kapsamında ulaşılan bulgular doğrultusunda şu önerilerde bulunulmuştur:

- Kadın girişimciliğinin desteklenmesi için eğitim, finansman ve danışmanlık gibi destek programları geliştirilmeli ve kadın girişimcilerin ihtiyaçlarına uygun hale getirilmelidir.
- Stratejik liderlik becerilerinin geliştirilmesi için kadın girişimcilere liderlik eğitimleri ve mentorluk programları sunulmalıdır.
- Sivil toplum kuruluşlarının kadın girişimciler için sunduğu desteklerin etkinliği artırılmalı ve geri bildirimler dikkate alınarak iyileştirmeler yapılmalıdır.
- Kadın girişimciliğinin bölgesel olarak desteklenmesi için özel teşvik ve destek politikaları geliştirilmelidir.
- Toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı politika, program ve uygulamaların kadın girişimciliğinin desteklenmesinde merkezi bir rol oynaması için çaba gösterilmelidir.

KAYNAKÇA

ABU-SAIFAN, Safer . (2012). Social Entrepreneurship: Definition and Boundaries. Technology Innovation Management, February, 22-27. Erişim Tarihi: 18.01.2024. www.timreview.ca.

AŞKIN Aysin, NEHİR Selin, VURAL Sercan Özgür, “Tarihsel Süreçte Girişimcilik Kavramı ve Gelişimi”. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, C. 6, Sa. 2, 2011, s. 1-21.

BARAN Evren, CANBAZOĞLU BİLİCİ Sedef, “Pedagojik Alan Bilgisi (TPAB) Üzerine Alan Yazın İncelemesi: Türkiye Örneği”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education), C. 30, Sa. 1, 2015, s. 15-32.

BAYRAKTAR Kübra, “Türkiye’de Kadın Girişimciliğin Tarihçesi Ve 1990’larda Kadın Girişimciliğini Artırmaya Yönelik Yapılan Düzenlemeler”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2023.

KARAÇAM Zekiye, “Sistemik Derleme Metodolojisi: Sistemik Derleme Hazırlamak İçin Bir Rehber”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi, C. 6, Sa. 1, 2013, s. 26-33.

KARASAR Niyazi, “Bilimsel Araştırma Yöntemleri: Kavramlar, İlkeler, Teknikler”, Nobel Yayıncılık, Ankara 2005.

MINNER Daphne D, LEVY Abigail Jurist, CENTURY Jeanne, “Inquiry-based science instruction—what is it and does it matter? Results from a research synthesis years 1984 to 2002”, Journal of Research in Science Teaching. C. 47, Sa. 4, 2010, s. 474-496.

NAYIR Dilek Zamantılı, “İşi Ve Ailesi Arasındaki Kadın: Tekstil Ve Bilgi İşlem Girişimcilerinin Rol Çatışmasına Getirdikleri Çözüm Stratejileri”, Ege Akademik Bakış, C. 8, Sa. 2, 2008, s. 631-650.

ÖZDEMİR Havva, “Kadın Girişimciliğinin Ekonomi Kalkınma Yönünden önemi ve Kadın Girişimciliğinin Önündeki Engeller”, Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu 2020.

ÖZKUL İnci Gülsün, “Kadın Girişimciliğini Destekleyen Sivil Toplum Kuruluşlarının Kadın Girişimciliğine Etkisinin İstanbul İli İçin İncelenmesi”, Doktora Tezi, Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul 2020.

SAĞLAM Anıl, “Kadın Girişimcilerin Görüşlerine Göre Eğitimin Kadın Girişimciliğine Etkisi”, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara 2023.

SALLAN GÜL Songül, ALTINDAL Yonca, “Türkiye’de Kadın Girişimciliğinin Serüveni: Başarı Mümkün mü?”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C. 21, Sa. 4, 2016, s. 1361-1377.

SOYSAL Abdullah, “Türkiye’de Kadın Girişimciler: Engeller Ve Fırsatlar Bağlamında Bir Değerlendirme”. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, C. 65, Sa. 1, 2010, s. 84-114.

TAHTALI Aslı Firdevs, “Türkiye’de Kadın Girişimciliği ve Malatya Kentsel Alanda Kadın Girişimciler Üzerine Bir Araştırma”. Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya 2018.

YALÇINKAYA Tuğçe, “Kadın Girişimcilerde Stratejik Liderlik Davranışı: Isparta Ticaret Odası Kadın Girişimci Üyeleri Üzerine Bir Araştırma”. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta 2021.

YARAŞ Dilara, “Kadın Girişimciliği ve TR72 Bölgesinde Kadın Girişimci Profili”, Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas 2020.

YILDIZ Eylem Dilara, “Türkiye’de Kadın Girişimciliği Alanında Faaliyet Gösteren Kurum ve Kuruluşların Kadın Girişimcilere Pozitif Etkileri”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2019.